

HEIMLEYSUR FØROYSKUR BÓKAUMMÆLARI

BØKUR Fyri 17 árum síðani flutti hoyvíkingurin Edmund S. Jacobsen til Danmarkar. Har hevur hann livað sum heimleysur og júst hetta er orsøkin til, at hann í kvøld er partur av nýggjari sjónvarpsrøð á DR2. Edmund fer saman við trimum øðrum heimleysum at ummæla bókur. Sosialurin hevur hitt Edmund í Keypmannahavn og hann viðgongur, at hann er nokk so nervøsur undan fyrstu sjónvarpssendingini

Rólant Waag Dam

Í dag býr Edmund S. Jacobsen í egnari íbúð á Amager. Hetta er fyrsta ferðin, at hann, síðani flutti niður fyri 17 árum síðani, hevur sína egnu íbúð. Á duraklokkuni til uppgongina við Lergrevsparken stendur »Edmund S. Jacobsen«, og uppi í íbúðini liggur sáttmálin, sum sigur, at íbúðin er hansara. Tað hevur Edmund ikki upplivað áður.

41 ára gamli Edmund hevur annars upplivað eina rúgvu. Hann er útbúgvinn skipsførari og skipsverkfrøðingur og hevur siglt í nógv ár. Tá Edmund flutti til Danmarkar, arbeidði hann eisini eitt ár sum skipsverkfrøðingur. Men so steðgaði alt upp hjá Edmundi. Sjálvur veit hann ikki hví.

– Í fimm mánaðir gjørdi eg einki. Als einki, fortelur Edmund, sum vit práta inni í snotiligu íbúð hansara, sum hann er ógvuliga fegin um.

Eftir eitt lítið hálvt áruttan nakað sum helst, fór Edmund undir at skipa fyri tiltøkum. Tað er eisini tað, hann tekst við í dag. Hann skipar fyri mangum tónleikatiltaki, dansi og øðrum tiltøkum. Tá syrgir Edmund fyri øllum. Hann samskipar

við tónleikarar, syrgir fyri ferð, uppihald, skaffar ljóðføri, ger alt reklamuarbeiði og hongur enn tá plakatar upp kring Keypmannahavn, sum lýsa fyri tiltøkunum. Millum útisetar í Keypmannahavn er Edmund kendur sum ein eldsál av einum fyriskipara.

Eitt óhugnaligt stað

Nógvar av plakatumum, Edmund ger, arbeidir hann við á einum kreativum verkstaði, sum er knýtt at Sundholm, eitt herberg fyri heimleys í Keypmannahavn. Edmund býði á Sundholm í hálvttriðja ár.

– Har búgva øll sløg av fólki, sum øll hava eina trupla fortíð. Psykisk sjúk, alkoholikarar, stikknarkomanar og so framvegis. Tað var sera hart og óhugnaligt, tí fólk kundu rópa og skríggja um næturnar ella leggja teg undir líkt og ólíkt, greiðir Edmund frá.

– Við tíðini lærdu tú tó, hvussu tú skuldi uppføra teg í teimum ymsu stöðunum. Eg visti hvønn eg gott kundi arga og arbeida uppá, og hvønn eg als ikki skuldi gera tað við, sigur Edmund.

Tað eru teir báðir virdu sjónvarpsjournalistarnir Mads Brügger og Michael Bertelsen, sum hava gjørt sendingina við alternativu

bókum mælaraunum. Sendingin er tikin upp á Sundholm, har Edmund og hinir triggir ummælarnir búðu.

Við Politiken greiddi Mads Brügger millum annað frá, hvussu tey vóru vitni til ein bardaga, har grønlendingar og somaliu-menn fóru til hendurs og slóu hvønn annan við jarnrørur.

– Tað er ótrúligt, at tey yvirhøvur megnaðu at lesa eina bók undir slíkum umstøðum, segði Mads Brügger við donsku avísina hósdeginn í farnu viku.

Hóast Edmund ikki býr á Sundholm longur, hevur hann framvegis sína dagligu gongd á kreativa verkstaðnum.

Persónligar lagnusøgur

Læsegruppen Sundholm, sum sjónvarpssendingin eitur, telur umframt Edmund eisini donsku Anitu Steen Svenson og Michael Ricks Eliassen og Abdul Rahim Shirazi, sum er úr Uganda. Tey fara í átta sendingum at viðgera og ummæla átta ymsar bókur. Øll fyra hava annaðhvørt verið ella eru heimleys.

Og hóast eingin teirra hevur tað lætt, vóru tey øll so mikið væl fyri, at tey

megna at lesa bókur. Tað eru tað ikki øll, sum búgva Sundholm, ið megna, tí tey eru so niðurundirkomín. Edmund sigur sjálvur, at hann taldist millum teirra, sum vóru best fyri á Sundholm.

– Fyrr var illa, flennir hann og sipar til, hvussu illa fyri nógv av hinum eru. Hjá Edmundi steðgaði tað bara upp. Hann fekk nokk og orkaði meira.

– Eg veit ikki hví, svarar Edmund stutt, tá hann verður spurður um orsøkina. Hann er tó skjótur at leggja aftrat, at tað ikki er tí at hann hevur havt ein keðiligan barndóm ella ikki hevur funnið út av tí við foreldrum. Í so máta var alt sum tað skuldi vera.

Men tað kann vera, vit koma nærri at einum svari so hvørt sendingarnar hava verið. Sambært Michael Bertelsen er Læsegruppe Sundholm eisini ein sending um einstøku lagnurnar hjá teimum fyra ummælaraunum.

– Óbeinleiðis snúgva sendingarnar seg eisini um lagnurnar hjá Anitu, Michael, Rahim og Edmund. Tá tey lesa um lagnur og um persónar, so uppliva tey tað ógvuliga sterkt og beinleiðis, sigur Michael Bertelsen sambært Politiken.

Danska útvarpsrásin P1 hevur tosað við Tomas Espedal, rithøvurin handan bókina »Gå eller kunsten at leve et vildt og poetisk liv«, ið Edmund og hini trý millum annað viðgjørdur. Hann hevur sæð sendingina og var ógvuliga hugtikin.

– Tað var sera sterkt, og tey hava eina ósnobbutta tilgongd til bókmentir, sum vit kunnu læra nógv av, segði hann í sendingini Skønlitteratur, sum varð send á P1 leygardagin. Sjálvur vísir Edmund eisini á ein faktor, sum ger tey rættiliga øðrvísi enn aðrar ummælarnar:

– Vit siga sum er og pakka einki inn. Vit noyðast ikki at tosa pent um nakran ella halda nakað ávist, sigur hann. Av tí sama er tað eisini, at hannuttan at himprast gevur ávísingum bókum botnkarakter og sigur eitt nú, at Suzanne Brøgger ikki eignar seg sum rithøvundur longur.

Tiltrongt og spennandi

Hetta gevur sjálvsagt sendingini eina heilt aðra dimensión enn vanligar bókmentasendingar hava. Tað er spennandi og tiltrongt, hevur Kinna Poulsen, ummælari, givið til kennar á sínum bloggi, listinblog.blogspot.com:

– Tilvitað sum eg eri um glashús og steinblak, skal eg ikki vera ov skjót til at snakka um mentanarsnobbar í mentarsendingum, men sannleikin er tann, at tað ofta eru nøkulunda tær somu typurnar, sum úttala seg um bókmentir og lesibólkar sambinda vit ofta við fólk, sum eru væl fyri bæði so og so. Ti er hugskotið sera frískt og øðrvísi og eg gleði meg veruliga at hoyra hvat Edmund Jacobsen og hini hava at siga um tær ymisku bókurnar, skrivur Kinna Poulsen.

Sjálvur er Edmund eisini ógvuliga spentur upp á sendingina og reaktiónirnar, sum koma.

– Egeri rættiliga nervøsur nú, viðgongur hann, samstundis sum hann eisini sigur, at hann kortini er fegin um at hava verið partur av sendingini.

– Tað hevur verið læruríkt, hevur givið mær nýggja vitan og eisini nøkur ting at hugsað um, sigur bókaummælari Edmund S. Jacobsen, sum verður at síggja á DR2 hvørt mána kvøld klokkan tíggu í sendingini Læsegruppen Sundholm næstu átta vikurnar.

rolant@sosialurin.fo